

MARCALI MÚZEUM

H-8700 Marcali, Múzeum köz 2. | +36 85 510 520 | www.marcalimuzeum.hu | info@marcalimuzeum.hu

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

az NKA 204111/4298 azonosítószámú

pályázatához

A Marcali Múzeum 2020 májusában pályázatot nyújtott be a Nemzeti Kulturális Alaphoz.

A fenti azonosító szám alatt nyilvántartott „BERNÁTH AURÉL: AZ EMBER TRAGÉDIÁJA CÍMŰ FRESKÓ VÁZLATÁNAK RESTAURÁLÁSÁRA” célú pályázatát a Közgyűjtemények Kollégiuma 2020. 07. 07. -i ülésén 350.000 Ft támogatásban részesítette.

A Marcali Múzeum képviselője, Vidák Tünde Czakó Ferenc okleveles restaurátort kérte fel a 2018. 15. 8. leltári számú, 136 cm x 158 cm méretű farostlemez hordozóra temperával, krétával, olajos pasztellel és metállal készült festmény állományvédelmi munkáinak elvégzésére. A restaurátor a freskóvázlatot elszállította, a szükséges beavatkozásokat elvégezte, és a restaurált képet visszaszállította a Marcali Múzeumba.

A restaurálás menetét az alábbi fotókkal szemléltetett beszámoló tartalmazza.

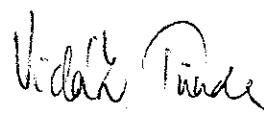
A megújult képet a Bernáth Aurél Galéria belső felújítása után a Marcali Múzeum új állandó kiállításában tekinthetik meg az érdeklődők.

A szakmai beszámoló megtekinthető intézményünk honlapján az alábbi elérési útvonalon:

<https://marcalimuzeum.hu/szakmai-beszamolo-3/>

Tisztelettel köszönjük a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumának támogatását, melynek segítségével a műalkotás restaurálása megvalósulhatott!

Marcali, 2021. 09. 21.

Vidák Tünde
múzeumigazgató

Nyilatkozat

az uniós állami támogatási szabályoknak a Kedvezményezett részére nyújtandó támogatásra történő alkalmazhatóságáról

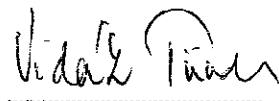
Alulírott Vidák Tünde [pályázó képviselőjére jogosult] a Marcali Múzeum [pályázó neve] képviselőjében eljárva kijelentem, hogy az általam megvalósított tevékenység tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett **állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (2016/C 262/01) 196. pontjában meghatározott**, az alábbiakban felsorolt **feltétel teljesült**:

- a támogatandó tevékenységből megvalósuló szolgáltatásokat elsősorban magyar állampolgárok veszik igénybe, ezért a támogatásban részesített tevékenység más tagállamok piacaira és fogyasztóira legfeljebb marginális hatást gyakorol.

Jelen nyilatkozattal kötelezettséget vállalok arra, hogy a feltétel teljesülését alátámasztó tényeket, körülményeket és bizonyítékokat a szakmai beszámolóban részletesen bemutatom az alábbiak szerint:

1. A támogatott tevékenység megvalósítási helyének (helyszíneinek) ismertetése,
2. A támogatott tevékenység céljának ismertetése, és a megvalósulás körülményeinek bemutatása (a programmal elérendő cél, a megvalósításban résztvevők, a szolgáltatást igénybe vevők körének ismertetése).

Kelt: Marcali, 2021. 09. 21.

pályázó képviselője

Nyilatkozat

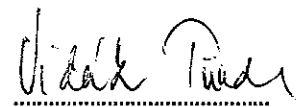
az uniós állami támogatási szabályoknak a Kedvezményezett részére nyújtandó támogatásra történő alkalmazhatóságáról

Alulírott Vidák Tünde [pályázó képviselőjére jogosult] a Marcali Múzeum [pályázó neve] képviselőjében eljárva kijelentem, hogy az általam megvalósított tevékenység tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett **állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (2016/C 262/01) 34. pontjában meghatározott**, az alábbiakban felsorolt **feltétel teljesült**:

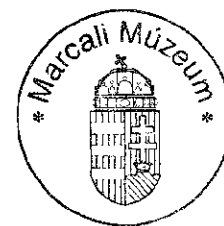
- a támogatandó tevékenység nem minősül gazdasági tevékenységnek, az általam benyújtott pályázatba foglalt tevékenységek kapcsán piaci bevételeim nem érik el működési költségek legalább felét.

Jelen nyilatkozattal kötelezettséget vállalok arra, hogy az általam benyújtott beszámolóban a fenti feltétel teljesülését alátámasztó tényeket, körülményeket és bizonyítékokat helyszíni ellenőrzés esetén rendelkezésre bocsátom, továbbá a pénzügyi elszámolás során a támogatott tevékenységgel kapcsolatban felmerült költségeket jogcímek szerinti bontásban, részletesen bemutatom.

Kelt: Marcali, 2021. 09. 21.

pályázó képviselője

RESTAURÁLÁSI BESZÁMOLÓ

Marcali Múzeum,
8700 Múzeumköz 2.

Czakó Ferenc okl. restaurátor
7625 Pécs, Ágota u. 5.
Email: czakoferenc54@gmail.com

A mű címe: Az ember tragédiája (freskó vázlat)

Alkotó: Bernáth Aurél

Jelzet: jl.: BA

Készült: 1975(?)

Mérete: 136cm x 158cm

Technikája: vegyes (tempera, kréta, olajos pasztel, metál stb.)

Hordozó: farostlemez

Alapozás: sovány kréta

Restaurálás előtti állapot: a festmény felszíne -a használt technika miatt- erőteljesen mázolódik, a kréta, zsíros pasztel átkenődött a környezetére. Nedves klíma okozta penészedés (a kiállítótér terras alatti mennyezete beázott) indult el a festett felszínen, ott sziget szerű telepeket alkotva. A fertőzött felületen a kötőanyag szerves anyag tartalma bomlásnak indult és tovább rontotta a pigment szemcsék tapadását egymáshoz ill. az alapozáshoz. A farostlemez festetlen hátoldala –a gyenge szellőzése ellenére- nem károsodott. A lemezgyártás során felgyülemlt savas rosttartalom ellenállt az infekciónak.

Restaurálási feladat:

- a gombafonalak pusztítása hőkezeléssel,
- a maradványok begyűjtése, elégetése,
- vegyszeres fertőtlenítés az érintett területeken,
- a roncsolódott kötőanyag pótlása,
- a festékelmázolóadások letisztítása, az ujjnyomok eltüntetése, a makacs szennyeződések vegyszerrel, kicsi szerszámokkal végzett eltávolítása,
- a sérült, hiányos részletek, kopások, karcolódások retusálása,
- a teljes felszín levédése.

Bernáth technikájából következően valamennyi festmény konzerválása (kötőanyag pótlása) indokolt. Nagy a sérülés (kenődés, karcolódás, lepergés, porlódás) veszélye, különösen a helyreállítás munkáját teszi igen nehézé a kötőanyag hiánya.

A restaurálás menete:

a gombafonalak látható, pókháló szerű testét helyi elszívással eltávolítottam, majd szűk fűvókán keresztül forró levegővel páasztáztam a fertőzött részeket. Ezután UV-C tartományban működő fényforrással néhány órán keresztül „megvilágítottam” a fertőzött területeket, a látható fertőzéssel határos felületeket is beleértve.

A fertőzés megszüntetése után az elpasztellizálódott, kenődő festményhelyeket vizes bázisú 3:1 arányban higított mattlakkal vontam át puha, vékony, hosszú szőrű ecsettel. A vizes lakk száradás után nem sötétíti be a színeket, ellentétben az oldószeres lakkokkal.

Több esetben a szennyeződés foltok, újlenyomatok annyira makacsul kötődtek a felszínhez, hogy eltüntetésükre a retusálásukat választottam.

Több helyen szükség volt a hiányzó, csak nyomokban megmaradt „gesztus” vonalak azonos anyaggal való pótlására. A sötét színekkel festett tartalmak kötőanyaga is elgyengült és a pigmentek közé új, ez esetben Paraloid B-67 foltbenzines oldatát ecseteltem, ezzel sikerült a bemattult, kontraszt nélküli motívumok részleteit jobban láthatóvá tenni. Ilyen hely volt pl. a fák lombja.

A teljes felszín végül vizes védőlakkos permetezést kapott.

Tárolási javaslatok:

Általános szabály festmények tárolása esetén, hogy a környezet relatív páratartalma 50%(+,- 3%) körüli legyen, a megvilágító fény erőssége 150- 250 Lux közt maradjon. A műtárgyat érő UV-sugárzás pedig lehetőleg nulla legyen(maximum 25 µW/Lumen

RÉSZLETES SZAKMAI TARTALOM , ESZKÖZ ÉS ANYAG FELHASZNÁLÁS

▼ eszközök:

dokumentálás:	- fényképezőgép, Canon 60 D, közgyűrékkel - digitális mikroszkóp, Conrad USB 9,0 Mio. Pixel - sztereo mikroszkó - mikroszkóp, NOVEX AP -5 - környezeti tényezők mérőműszere, ELSEC 764/UV + monitor - binokuláris lupe, HEINE HRP 3,5X 420 - halogén lámpa (fotózáshoz) - fejlámpa, zseblámpa - rajzeszközök (rost-, filctoll, grafit) - mérőszalag - melinex fólia (átrajzoláshoz), skicc-paus - színes nyomtató, szkennerk, Canon Pixma

konzerválás, kiegészítés: - ecsetek
- PE fóliák
- gázmaszk, védőszemüveg, védőkesztyű
- mérleg
- fecskendő
- hőlégfúvó, BOSCH GHG 650 LCE
- japánpapír

tisztítás: - ecsetek
- szike, penge
- üvegszálalás ceruza
- porálarc
- szivacsok
- WILD sztereo mikroszkóp
- porszívó, FESTOL CTL
- binokuláris lupe, HEINE HRP 3,5X 420
- UV- lámpa

esztétikai helyreállítás: - retusecsetek
- szeméslándzsa
- kittelő spatulák
- nagyító szemüveg
- hajszárító
- tömítő eszközök
- retuslámpa
- akvarell

▼ **anyagok:** a használatos anyagok, vegyszerek közül a leggyakoribbakat sorolom fel.
A munka közben fog kiderülni, hogy szükség van-e újabbakra.

vegyszerek: - Paraloid B-67
- diacetonalkohol
- butilcellosolve
- izopropilalkohol
- foltbenzin

anyagok:

- kevertvatta
- mull
- nátronpapír
- melinex fólia

dokumentálás: - CD , fotópapír

- rajzpapír, skiccpausz
- PE fólia
- festőszalag, színes ragasztószalag
- rostírón, filctoll, szövegkijelölő, akvarelltoll, kréta
- nyomtatóba festék
- nátron csomagolópapír
- melinex fólia
- szilikon papír
- akvarell

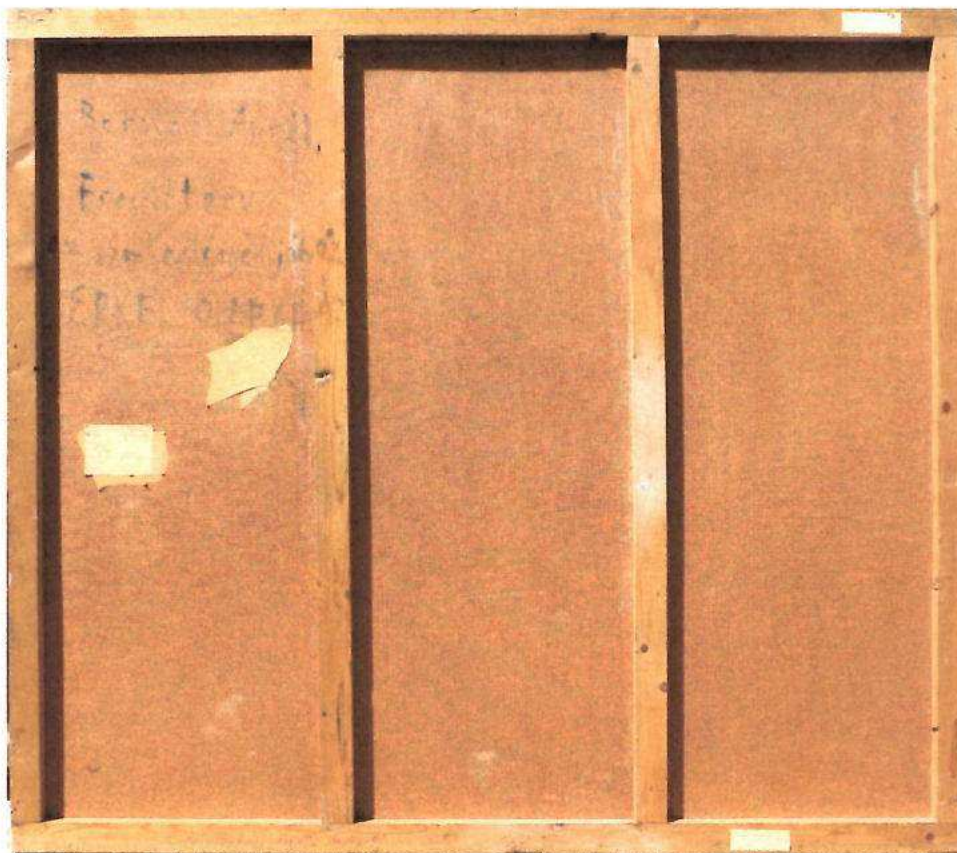
Pécs, 2021-08-15

Csakó Ferenc
festményrestaurátor

teljes festett felszín a gombafetőzés foltjaival

a farostlemez hátoldala nem fertőzött

karcok, kenődések, penészfoltok
a következő felvételeken...

